

Samenvatting Doortrapte Melis

Doortrapte Melis is een 17e eeuwse klucht met het motto:
Als de man is gaan varen, zal de buurman z'n vrouw wel bewaren.
De buurman ziet een avontuurtje met z'n buurvrouw wel zitten.
Om z'n eigen vrouw zand in de ogen strooien, doet hij 's nachts of hij aan de diarree is. Hij kan dan mooi z'n slag slaan. Helaas, bij terugkomst staat z'n vrouw op hem te wachten en ziet dat hij een ander kledingstuk bij zich heeft. Zij haalt verhaal bij hem, maar weet dat de buurvrouw ook fout is.
Beiden krijgen er dus flink van langs.
Het stuk wordt door 2 mannen en 2 vrouwen gespeeld en duurt ca. 20-25 minuten.

**Doortrapte Melis de metselaar (1623) van W.D.Hooft
(uitgegeven door Arjan van Leuvensteijn en Jeanine Stuart)
(bewerkt en vertaald door (c) jfj volkers oktober 2004)**

Personages:

Sytien: de zeemansvrouw

Meelis: de metselaar

Griet : zijn vrouw

Klara : de winkeliersvrouw

Attributen (onder voorbehoud):

bedden; bezem; deur(en); mes; oliekan; 2 rokken

(Sytien komt huilend op...)

1 **SYTIEN**

Och, wat doet het mij toch een verdriet
dat ik hem nu toch wegvaren ziet!

Ook hij kreeg het met z'n tranen te kwaad.

5

Ik vrees, oh ik vrees, dat hem iets overkomen zal, vroeg of laat.

Het is helaas voorbij met het 12-jarig bestand,

Het is een en al paniek in ons kleine land.

Wie weet wordt hij wel door de Spanjaarden gevangen

Erger nog: Misschien wordt hij wel door hun opgehangen!

Oh, ik word toch door zo'n verdriet verscheurd.....

10

(Griet en Meelis met z'n tweeën)

**GRIET
MEELIS**

Meelis, hoor toch eens hoe onze buurvrouw treurt!

Ja, ik hoorde al veel gegrien

Maar komt dat van Sytien?

Het kan best wel kloppen. Haar man is weer uit gaan varen.

15

Kom, laten we kijken of we haar kunnen bedaren!

GRIET

Wel, Sytje, waarom wordt hier zo bitter gehuild?

MEELIS (hij geeft Sytien een zakdoek)
 Wel, vertel eens welke zwaarigheid in jou schuilt!
 Vecht tegen de tranen en doe alles eens openbaren.

20 SYTIEN Och, ik heb het zo zwaar nu m'n man is uit wezen varen.
 Ik ben zo bang dat ik hem nooit meer zie...
 GRIET Ach, luister toch niet naar zulk slechte fantasie.
 MEELIS Syt, jouw man zal heelhuids terugkomen
 SYTIEN Nou, ik weet het zo net nog niet, ik heb zulke rare dromen.

25 GRIET Kom op, je moet het ergste niet vrezen,
 Het zal allemaal niet nodig wezen.
 SYTIEN Ja, ik zou wel willen, maar te benauwd, te bedrukt is mijn hart.
 MEELIS Zet jouw zwaarigheid opzij, neem aan vrolijke zin
 Want al die treurigheid vreet als de kanker in.
 30 Of je zou zelfs aan de tering kunnen geraken
 Pas maar op, voor je het weet zit het in je kaken!
 Treurigheid leidt alleen maar tot korter leven
 Dat is niet iets waar je naar moet streven...
 GRIET Luister nou maar goed naar deze wijsheid
 35 SYTIEN Ja, het is beter: ik raak mijn verdriet snel kwijt.
 Tjonge, wat kan die man van jou toch goed redeneren.
 GRIET Ja, hij wil nog wel eens onder de intellectuelen verkeren...

38 SYTIEN Ja, dat kan je wel zien aan zijn wijze houding en gezicht.
 MEELIS Wat ben ik blij, dat ik je heb verlicht.

40 SYTIEN Och, had ik toch maar altijd zo'n trooster om me heen
 MEELIS (tegen publiek) Het is wel iets anders dan een afgekloven been...
 GRIET Wat zei jij daar, liefste?!
 MEELIS Ik moet er wegens tijdsgebrek voor bedanken.
 GRIET Zo is het maar net. Ik ga, want ik hoor m'n kind janken.

45 **Griet loopt weg.**
 MEELIS (kijkt zijn vrouw na) Ja, met zo'n wijffie ben ik best in m'n sas.
 vooral als moeder komt ze goed van pas.
 (kijkt of Griet echt weg is)
 Maar als jouw man wel thuis is, is het dan nog een beetje fijn?

50 SYTIEN Och ja...
 MEELIS Ik ben blij, dat jullie het met elkaar eens zijn,
 Maar dat hij jou zo makkelijk alleen laat.
 SYTIEN Ja, wat wil je dan. We leven niet van de praat.
 Hij kan verder niets, dus ploetert hij maar voort.

55 MEELIS Toch vind ik dat het niet helemaal zo hoort.
 Want ik zou zo'n verdriet toch maar moeilijk kunnen verdragen
 Liever zou ik nog een korf van een venter dragen.
 en hier in de buurt blijven, rond velden en wegen...

60 SYTIEN Ja, hij zou dat liever doen, maar daarvoor is hij te verlegen.
 MEELIS Hij is toch niet voor niets met jou getrouwd
 De tijd vliegt en voor je het weet ben je oud.
 Het lijkt me onbevredigend zo lang alleen te moeten zijn.

SYTIEN Nou, dat is dan wederzijds. Het doet hem ook pijn!
 MEELIS Meisie, meisie, je zou toch beter moeten weten.

65 SYTIEN Zodra hij ergens in de haven komt, is hij jou allang vergeten.
 MEELIS Nou, ik weet heus wel dat sommige mannen weleens uit eten,
 maar mijn man doet dat beslist niet, zeker weten!
 MEELIS Wel, zo te horen is het in bed meer eb dan vloed.
 Ik wil alleen een vrouw die het per nacht wel 2 keer doet.

70 SYTIEN Dus dan weet je hoe het bij mij gaat thuis.
 MEELIS Ja, ja, en wat jij dan over hebt, kan naar het ziekenhuis...
 SYTIEN Ho, ho, met het overschot stel ik jou wel tevreden.
 MEELIS Nou, met zo'n goede vrouw heb jij toch geen reden...
 Ik durf het je bijna niet te vragen

75 SYTIEN Maar in een kwartieretje kan ik jou behagen.
 (sarrend) Ja, je bent een koude bok, dat zie ik niet slecht.
 MEELIS Maar als het moet, komt er weinig van terecht.
 Och, je zou niets anders meer willen
 dan alleen nog met mij de liefde te stillen.

80 SYTIEN Ik ken ze wel: zulke mannen als jij.
 Het is allemaal fantasie en opsnaaierij.
 Je loopt alleen maar te brallen:
 De boel is bij jou allang drooggevalen.

85 MEELIS Ik zou jou maar wat graag helpen uit jouw dromen
 SYTIEN En je weet zelf wel wat daarvan kan komen.
 Ik krijg best zin in jouw daden,
 maar beloof het niet te verraden.

88 MEELIS Nee, zulke dingen hoeft niemand te weten.
 Is het gebeurd, dan ben ik het al vergeten.

90 SYTIEN Ik hoop dat je me deze gunst verleent...
 MEELIS Weg! Weg! Ik heb het niet zo gemeend!
 Wel, wat is er nu opeens met jou aan de hand?
 Soms moet het gevoel het winnen van het verstand!
 Wil je nu opeens niet meer met me praten?

95 SYTIEN Dat toch wel, maar straks heeft jouw vrouw 't in de gaten!
 MEELIS Syt meid, daar zou ik me maar niet aan storen.
 Ik weet wel een plekkie waar niemand ons ziet of kan horen.

Griet staat bij de deur en roept haar man en zwaait naar Sytien.
 SYTIEN (tegen publiek) Och, als die Griet ons toch zou hebben gehoord

100 Dan werd ik gekielhaald, misschien wel vermoord.
GRIET Meelis, kom eens binnen.
MEELIS Verduveld, ik moet snel wat verzinnen.
We waren toch al aardig op weg, zo met z'n twee.
Wacht! - Ik heb een idee!

105 Vannacht heb ik ongelooflijke buikpijn
en vertel m'n vrouw dat ik naar de kakdoos moet en even weg zal zijn.
Ik glip dan snel de schutting over naar jouw huis
en zal daarbij zo stil zijn als een muis.
Dat klinkt me als muziek in de oren.

110 **SYTIEN** Kom, ik ga, ik zal je niet langer storen.
MEELIS Ja, ja.
SYTIEN Mag ik van jou nog snel een zoentje snoepen?
MEELIS **Griet komt weer tevoorschijn en loopt op Sytien af.**

115 **GRIET** Wel, vadertje, moet ik blijven roepen?
Of is buurvrouw's hart nog altijd zo gekweld?
SYTIEN Zeer zeker niet, het is met mij goed gesteld.
GRIET Kom op, man. We moeten snel op huis an. Tot morgen, Sytien.
Griet komt uit de winkel met een oliekan.

120 (tegen publiek) Nou, nou mensen, ook in onze dagen
worden de prijzen flink opgeslagen!
Alles kost een hoop dukaten en duiten
Is het niet voor olie, dan wel voor spruiten!
En ik moet iedere kroon omkeren
Maar dat schijnt mijn man niet te deren.

125 Die is zo hitsig. Dat moet maar eens over zijn.
Door al dat gebroed wordt het huis veels te klein.
Wij, ambachtslieden, hebben het toch al niet zo breed.
En wonen daarom bij de stadwal, zoals u misschien wel weet
Van al dat klagen krijg ik nog een rimpelig gezicht.

130 Kom op meid, je man zit in 't donker, in huis is geen licht.
Sytien komt op, heeft berouw van wat ze Meelis beloofd heeft...

SYTIEN O, ik had hier nooit aan moeten beginnen.
Waar was mijn verstand, waar mijn zinnen?
Ik wou dat ik de boel nog af kon blazen.

135 Want van dit alles krijg je gedonder in de glazen.
Maar de dingen gaan nu eenmaal zoals het gaat.
Even bij de burens kijken hoe het er mee staat... (kijk naar binnen bij de burens)
Ik zie niets en hoor geen gesprek. Het is laat, ik ga ook maar onder dek.

(Meelis ligt met z'n vrouw in bed. Plotseling schreeuwt Meelis het uit...)

140 **MEELIS** O wijffie, ik word overvallen door een enorme pijn in de maag.
Zijn het darmen, mijn lever, dat is nog de vraag.

Ik ga het bed uit. Misschien dat dat de pijn vermindert.
GRIET Ik begrijp niet wat jou opeens zo hindert.
MEELIS Nou, ik loop er niet graag mee te koop
145 (met toegeknepen benen) Maar volgens mij ben ik aan de loop!
Zelfs met mijn broek lijkt het al gedaan.
GRIET Ik weet niet, maar kom je terug, trek dan mijn rok maar aan...
MEELIS Ja, ja, dat zal ik doen.
GRIET Denk je het alleen te kunnen?
150 **MEELIS** Een beetje prievasie moet je me wel gunnen...
Och, wat gaan die darmen toch te keer
Werkelijk alles, alles doet me zeer!
(Meelis loopt weg en richt zich tot het publiek)
155 Zo mensen, wat kan ik toch goed liegen.
'k Zou de duvel nog kunnen bedriegen.
Maar dat is misschien toch wat te koen.
Geen getreuzel, ik heb nog veel te doen!
Meelis springt over een hek.
Griet verbaast zich over zijn lange wegblijven en staat hem bij de
achterdeur
160 **op te wachten...**
GRIET Dat hij zo lang wegblijft, is meer een raadsel dan een wonder.
Hé man, kom te voorschijn, voor de donder!
Wel, hoor je me niet roepen?!
MEELIS (kreunt) Hoor je me dan niet?
165 **GRIET** Nou, schiet op dan. Maak het karwei eens af.
God zegen ons (slaat kruis) voor al dat lange kakken en pissen.
MEELIS Ja, ja, rustig maar. Ik zoek nog een papiertje om mijn aars te wissen...
GRIET Doe dat vaak genoeg, zodat je de lakens niet onder zal smeren.
MEELIS Schatje, het is toch veel te koud buiten, kruip toch lekker onder de veren!
170 **GRIET** Nee, hier wordt op iemand gewacht!
MEELIS (in zichzelf vloekend) Nondeju, dat had ik niet gedacht.
Ieder weet wat het betekent, wanneer je buiten de waard rekent!
Hij komt tevoorschijn, broek omhoog tillend...
175 Mijn wijffie, waarom kom je hier 's nachts zo aangeslopen?
Och, wat ben ik toch slap. Al m'n darmen zijn m'n lijf uitgekropen!
Ja, dat geloof ik best. Maar met de pijn zal het nu wel gaan.
GRIET Och ja. Kom, laten we niet in de kou blijven staan.
MEELIS **Sytien komt tevoorschijn met een verkeerde rok over de arm.**
180 **SYTIEN** Och, niets ergers kan me geschieden
dan me in te laten met zulke lieden.
Al schiet de vis nog zoveel kuit,
Straks breekt mooi de pleuris uit.
(rok omhoog tillend) Hij heeft de verkeerde rok meegenomen.

185 Van zulke dingen kan alleen maar narigheid komen.
Nu maar hopen dat hij niets verklapt.
Ik weet het niet, hij is zo doortrapt.
(Binnen. Griet en Meelis hebben flinke ruzie)

GRIET Waar ben je de hele nacht geweest, jij kreunende klager?!
190 MEELIS Zeg het me, vlug een beetje, jij doortrapte rokkenjager!
GRIET Wel nergens!
MEELIS Wel, hoe kom je dan aan deze verkeerde rok?
GRIET **(zwaait met bezemsteel) Zeg het, anders volgt de stok!**

195

MEELIS **Stuk weggelaten voor de zichtzending**

200

GRIET

MEELIS

205 GRIET

MEELIS

210 GRIET

215 MEELIS
GRIET

MEELIS

220

225 KLARA

MEELIS

MEELIS
230

KLARA
MEELIS

KLARA
235 MEELIS
KLARA

GRIET

240

241 GRIET

245

SYTIEN
GRIET
250 SYTIEN
GRIET
SYTIEN
GRIET
SYTIEN
255 GRIET
SYTIEN
GRIET

260 SYTIEN
GRIET

265 SYTIEN
GRIET

Wie kan dat zo vroeg wel wezen?
Ik ben het, buurvrouw. (tegen het publiek) Dat wordt een lekker potje vitten.
Ik lig nog te bed, ik blijf nog een uurtje pitten.
Kom toch even naar buiten. Ik moet je effies spreken.
Nou vooruit dan. Ik ben niet aangekleed, het duurt toch geen weken?
Zo, dame, ben je daar? Je kent deze rok zeker wel?
Nee, ikke niet.
Jij, vuile bedriegster! Je liegt alsof het gedrukt staat!
Wat is dat nu opeens voor lasterlijke praat?
Nou, hou je maar niet van de domme, madam!
Was het niet mijn man die vannacht bij jou kwam?
Of heb jij soms de liefde niet met hem bedreven?
Nee, ik zweer het je. Ik doe zoiets niet, nooit van mijn leven!
Ik heb hem vannacht echt niet gezien!
Gezien misschien niet, maar gevoeld des te beter.
Want met het lengen van de avond wordt jij alleen maar heter.
Ja, ja, hij moest vannacht zogenaamd overgeven,
om zich lekker op jou uit te leven!
Er gaat mij nog steeds niks dagen...
Ja, nog even, en je gaat jezelf beklagen.
Als die goedsul van jou thuiskomt zal ik hem eens vragen

270 SYTIEN Of hij weet van jouw reilen en zeilen.
 Ik weet niet wat voor kwalijks jij loopt te kwijlen.
 Ik ken de rok niet en heb zeker niet met hem gefeest.
 Sterker nog: Hij zal wel bij een ander zijn geweest!
 SYTIEN Ja, op zo'n geheugen zou ik me ook niet verheugen.
 275 SYTIEN Ik ga weer slapen. Deze geschiedenis is de sop van de geit niet waard.
 (Sytien duikt haar bed weer in)
 GRIET Ja, slaap maar weer lekker, jij hitsige taart!
 Zij maakt natuurlijk liever geen herrie, die afgereden merrie!
 Kom naar buiten, jij geile peer
 Ik timmer je op je bakkes en nog veel meer.
 280 GRIET Jij komt zeker niet levend uit mijn poten
 Met deze opsteker (toont mes) zal ik je het hart uitstoten.
 Stond je ook maar even voor jouw huis
 Ik zou niets anders doen als de kat met de muis.
 Ik kan jouw bloed wel drinken
 285 SYTIEN Kom naar buiten, zeg ik, (dreigt ruit in te gooien) anders laat ik je ramen klinken.
 (Klara verschijnt)
 KLARA Zeg buurvrouw, wat ben jij ontsteld! Zo ken ik jou helemaal niet.
 GRIET Nee, je wilt niet weten wat onrecht mij is geschied!
 KLARA Door wie dan wel?
 290 GRIET Door de vuilste creatuur die ik heb ontmoet in m'n leven
 Het liefst zou ik haar cyaankali geven!
 Dan zou ze nu tenminste niet meer bestaan.
 293 KLARA Vertel me eens: Wie heeft het gedaan?
 En kalmeer een beetje, stop eens met stomen!
 295 GRIET Ach, dat is zo moeilijk, als je weet wat mij is overkomen.
 Alles aan mijn lijf is aan het beven.
 KLARA Kalm nou maar, zo is het geen leven.
 Je zou er haast een beroerte van krijgen.
 GRIET Ik heb van de opwinding nauwelijks kunnen zwijgen.
 300 SYTIEN Mijn stem, het is nog de vraag of die het morgen nog doet...
 KLARA Nou, vertel eens - over al die tegenspoed.
 GRIET Dat wil ik wel doen. Je weet toch dat Syties man zich gisteren op zee heeft
 begeven.
 KLARA Ja, ja.
 GRIET Hoor wat zij met mijn Meelis heeft bedreven.
 305 SYTIEN Haar man was nog nauwelijks de haven uit
 Zo hoorden mijn Meelis en ik een schreiend geluid.
 We troostten haar zo goed als we konden.
 En nadat we daar al een tijdje stonden
 310 SYTIEN Hilde mijn kind, zodat ik 't snel met de borst moest stillen.
 Onderwijl riep ik m'n man wel 2 keer, maar hij leek wel niet te willen.

Toen ben ik van lieverlee maar naar hem toegekomen
 Maar het leek wel of zij beiden iets hadden voorgenomen.
 Zo zou hij bij haar om een bepaalde tijd zijn
 En dat lukte ook. Want 's nachts schreeuwde hij zó van de pijn.
 315 dat hij snel mijn rok aantrok.
 Deed of hij aan de loop was en ging zogenaamd richting poephok.
 Na enige tijd ging ik vol ongeduld bij de deur staan
 Om te kijken of het met z'n doorloop was gedaan.
 Beschroomd ging hij met me naar binnen
 320 Maar duidelijk was wel: geblust waren zijn zinnen.
 De volgende dag had ik pas in de gaten
 Waar hij zijn kruit en m'n rok had gelaten!
 Heeft Meelis, maar ook Sytje de daad bekend?
 Niets van dit alles, alles hebben zij ontkend!
 325 KLARA Ik ben helemaal ondersteboven, dat Syt zoiets zou doen:
 GRIET Het is toch niet te geloven!
 KLARA Ik laat het verder over aan de schout zijn zorgen.
 Doe niet zo gek, meid. Houd het liever verborgen.
 Zorg liever dat niemand het komt te weten.
 330 GRIET Zo zout heb ik het nog nooit gegeten!
 KLARA Je moet kwaad niet met kwaad vergelden.
 Hoe zegt men dat ook alweer: O ja, op het kerkhof zwijgen de helden...
 Ik zal hen wel even aanspreken. Dan is de kwestie zo bekeken.
 Wat denk je: Is dat geen goed idee?
 335 GRIET Nou, tegen zo'n voorstel zeg ik geen nee!
 KLARA En laat je man niet te lang in 't onzekere dobberen
 Vanochtend vroeg liep hij nog door 't slijk te slobberen.
 GRIET Zo krijgt hij loon naar werken
 KLARA En die Syt zal het heus wel merken.
 340 Ik haal jouw rok bij haar vandaan.
 En dan is deze kwestie ook afgedaan.
 GRIET Het is nu beter dat ik zal zwijgen.
 KLARA Wees gerust die Syt zullen we krijgen!

(Griet verdwijnt. Klara klopt aan bij Sytien)
 345 Hoe dit alles in elkaar steekt?
 SYTIEN Wie klopt daar nou weer?
 KLARA Ik ben het, Sytje, die tot je spreekt.
 SYTIEN Ik ben er in een ommezien, ik zal er zo wezen.
 KLARA Doet dat, ik wil een ochtendgebed voorlezen.
 350 **(Sytien verschijnt)**
 KLARA Syt, ik kijk je met verwondering aan.
 SYTIEN Waarom?

KLARA Dat jij Griet met haar man hebt bedrogen.
 SYTIEN Dat is geroddel en slecht gelogen!
 355 KLARA Meisie, luister nu naar mijn raad
 Het komt toch wel uit en dan ligt alles op straat.
 Ik sta hier en doe het noch voor geld noch voor enig schat.
 Had ik dit niet gedaan, dan had de Schout de zaak al gehad.
 Geef Grietjes rok maar weer hier, dan wordt jouw fout erkend
 360 Toe, zeg het me maar, het is beter dat je bekennt.
 Ik zal er tegen niemand over kikken.
 SYTIEN Beloof je me dat?
 KLARA Dus stop nu maar met dat huilen en snikken.
 SYTIEN Het is waar, het is werkelijk geschied.
 365 Maar zo als het ging, zó wilde ik het niet.
 KLARA Daar haalt je de koekoek!
 Maar schiet op. Het is de rok die ik nog zoek.
 SYTIEN Ik haal haar meteen.
 KLARA Tja, wie kan zo'n vrouw nu vertrouwen
 370 SYTIEN Hier is ie.
 KLARA En hier de jouwe.
 SYTIEN O, dat mijn man maar niets mag ervaren.
 KLARA Het is goed, één geheimpje kan ik wel bewaren.
Sytien gaat weg. Klara haalt Meelis uit haar huis...
 375 KLARA Waar ben je, Meelis?
 MEELIS Al hier.
 KLARA Je moet de rok naar je vrouw dragen.
 MEELIS Kom jij me nu ook al plagen?
 KLARA (spottend) Ja, ja, met jou is het altijd feest.
 380 Wat wil je ook: schoenen maken op andermans leest.
 Dat kan nog wat worden straks bij onze Lieve Heer.
 MEELIS (laconiek) Ach, dan ben ik de enige niet, er zijn er wel meer...
 KLARA Maar jouw vrouwtje heeft nu wel een kruis.
 Toe, schiet op, breng de rok weer thuis.
 385 MEELIS Ik ben bang dat ik weer het huis uit moet gaan.
 KLARA Wees niet bang, daar wil ik wel borg voor staan.
 MEELIS (bedremmeld en met het hoofd schuddend)
 Tja, van heerlijk dromen zal het wel niet komen...
 KLARA (tegen publiek) Ja, mensen, er komt meer voor kijken bij de echtelijke plicht
 Dan het trekken van een onschuldig gezicht!
 390 *Is je man op zee gaan varen
 God behoede ons, dat de buurman 't wijf zal bewaren!*

EYNDE